

TÍÐARGREIN

Tórbjørn
JacobsenJóannes
EidesgaardHans Pauli
StrømHergeir
NielsenJógvan
SundsteinEdmund
Joensen**Edmund Joensen**

fólkatingsmaður fyri Sambandsflokkinn

Fólkafráflyting: Torir landsstýrið at gera tað rætta?

Skattakrónur í milliardaklassanum skulu komandi fáu árinum setast í fleiri tunlar og í uppافتur meira asphalt og betong. Hetta vita samgonguflokkarnir, ið nú siga seg umhugsa, hvussu figging skal útvegast til tiltøk fyri at skapa fólkavøkstur. Flokkarnir hava longu sjálvir prioriterað tunlar og betong fram um vitan, fólkavøkstur og menning. Spurningurin er, um reellur politiskur vilji er í landsstýrinum til at gera tað rætta: taka part av pengunum frá tunlum og betongi til frama fyri bráneyðugar íløgur í fólkavøkstur

Almenna rúmið kókar. Heildarætlanin um fólkavøkstur er komin út. Róp er komið í, og í miðlunum flýtur yvir. Politikarar, leik og lærd standa í langari røð. Øll hava boð uppá, hvussu ung, kvinnur og tey við góðum útbúgvingum í størri mun fáast at stöðast her í landinum. Kjakhøllir fyllast við fólki, ið vilja skifta orð um fólkavøkstur. Øll eru glað. Hetta er spennandi.

Hagar piparið grør

Í politiska veruleikanum, handan tjaldið, er myndin tó eitt sindur øðrvísi. Har fer fram ein annar leikur, og mong eru, sum ikki fegnast um heildarætlanina við sínum 37 tilmælum. Í flestum flokkum munnu vakstrarhugskotini koma illa við hjá summum. Hjá einstøkum politikarum við stórarí ávirkan kemur heildarætlanin beinleiðis tvørtur fyri. Og summi ynskja hana heilt hagar, ið piparið grør. Tað má kortini ikki sigast hart. Onkursvegna er tað longu vorðið politiskt ókorrekt at vera ímóti heildarætlanini um fólkavøkstur.

Sjómanstak um figgjarkarmar

Tað er ikki heildarætlanin og tey 37 tilmælini í sjálvum sær, ið eru trupulleikin. Avbjóðingin er, at heildarætlanin og átøkini fyri fólkavøkstri ganga ímóti prioriteringum í figgjarkørmunum fyri komandi árinum. Kagar tú í kalendaran, sært tú, at tað

eru bert 10 dagar ímillum almannakunngjeringarnar, fyrst av figgjarkørmunum og síðani heildarætlanini. Figgjarkarmarnir fyri árinum 2014-2018 komu út 26. mars, og heildarætlanin um fólkavøkstur varð almannakunngjørd 10 dagar seinni, tann 5. apríl. Nærliggjandi er at spyrja, hvi hesir báðir týðandi tættirnir ikki vórðu samskipaðir og t.d. almannakunngjørdir um somu leið? Hvi taka figgjarkarmarnir ikki hædd fyri íløguppskotum í heildarætlanini? Ella øvugt? Orsøkin skal helst finnast handan politiska leiktjaldið. Summi vilja helst sleppa undan at taka atlitið til heildarætlanina. Tí hevði tað høgan prioritet at leggja figgjarkarmarnar fastar og seta teir væl og virðiliga á dagsskrá, áðrenn heildarætlanin fór við allari dagsskránni, sum vit nú síggja. Nú skal so eitt politiskt sjómanstak takast um hana Vinnarin av sjómanstakinum fer at gera av, um heildarætlanin skal fáa pláss í figgjarkørmunum.

Yvirskot ella hall í 2016?

Springandi punktið er blivið, um avlop skal vera á landsins figgjarlóg í 2016 ella ikki. Øðrumegin stendur formaðurin í Fólkaflokkinum. Fleiri lýsa hann sum sterka mannin í landsstýrinum, og hann krevur avlop á budgettið um 3 ár. Onnur hava eina meira pragmatiska tilgongd til spurningin um

avlop í 2016, meðan upp aftur onnur beinleiðis mæla til lántøku í milliardaklassanum fyri at figgja vakstrartilmælini. Sum ikki einaferð er rúkandi ósemja um kósina. Í londum við búnum politiskum siðvenjum og veruligari stýring hevði ein stjórnarsamgonga fyri langari tíð síðani havt avstemmað politikkin og lagt vakstrartiltøk inn í figgjarkarmarnar. Tað er ikki tilfelldið hjá okkum. Her rekur man í nógvum førum hovsa-politikk. Landsins ovasta leiðsla hevur boðað frá, at nú - aftaná at figgjarkarmarnir eru lagdir - fara flokkarnir heim at umhugsa, hvussu figging skal útvegast til sumt av tí, sum stendur í heildarætlanini um fólkavøkstur. Henda "umhugsan" er eitt sindur pátikin, tí júst hesi somu, ið nú skulu í "tonkiboks", taka undir við, at prioriterað tunlar, asphalt og betong fram um so nógv annað. Fólk mugu sjálvi meta um, hvørt hetta er tann seriøsi arbeiðsmátin.

Brúk fyri avbalanseraðari loysn

Ímeðan samgongan er farin heim at "umhugsa", kundu vit spurt: hvat er best fyri Føroyar? Støði má sjálvandi takast í veruleikanum,

vit føroyingar liva í. Í stuttum er stöðan, at samstundis sum fráflytingin hóttir, so er figgjar- og búskaparstöðan í landinum eisini hóttandi. Taka vit tað búskaparliga fyrst, so átti javnvág langt síðani at verið komin á figgjarlógina. Tølini vísa, at BTÚ - tann samlaða virðisskapanin í Føroyum - er vaksandi. Tó eru stöðug hall á figgjarlógini ár undan ári, og uttanlandsskuldin økist av tí sama. Og færri fólk eru í landinum at gjalda vaksandi rokningina. Hetta kann ikki halda fram. Tí man figgjarmálaráðharrin hava grein í sínum máli, tá ið hann argumenterar fyri, at avlop skal fáast á aftur figgjarlógina í 2016.

Nokk at fara eftir

Hinvegin er ikki ráðiligt at lata fólkafráflytingina halda fram ótálmaða. Fleiri av tilmælunum í heildarætlanini um fólkavøkstur eru skilagóð og eiga at verða sett í verk. Hetta krevur sum vera man figging og pengarnir eiga at verða tiknir av "betong-budgettinum" Har er nokk at fara eftir. Bert í 2014 eru 323 mió. kr. í løgukarminum hjá tí almenna. Tað nógva av hesum eru anleggs-útreiðslur, sum væl kundu farið til at styrkja útbúgving í Føroyum,

herundir at byggja upp eitt nýmótans altjóða universitet. Løgukarmurin kann soleiðis broytast, uttan at arbeiðsskapandi effektin t.d. í byggivinnuni hvørur.

Umseta betong til fólkavøkstur

Sum heild kann nógv asphalt og betong umsetast til vakstrartiltøk eftir heildarætlanini. Roknar man leysliga eftir, ætlar ABDH-landsstýrið at brúka eina rættiliga stóra milliardaupphædd komandi árinum til íløgur í tunlar betong, vegir og bygningar. Omaná kemur so rakstur fyri hópini av almennum skattakrónum. Við øðrum orðum er nógv at fara eftir til eina heildarætlan, sum - alt íroknað - kostar 700 mió. kr. Ongin sigur, at øll heildarætlanin skal fremjast, men ongin umbering er fyri at lata vera við at gera tað rætta, sum kann vera við til at steðga fólkafráflytingini. Øll eygu eru nú vænd móti teimum, sum eru farin í "tonkiboks". Vit bíða øll eftir, hvør man fara at vinna sjómanstakið, tá ið "umhugsanin" úti í flokkunum er liðug. Tá fáa vit at síggja, um reellur politiskur vilji og dirvi eru til at gera tað rætta fyri Føroya land.